

**EUROOPAN UNIONIN
NEUVOSTO**

**Bryssel, 5. toukokuuta 2004 (07.05)
(OR. fr)**

9182/04

**JEUN 35
EDUC 106
SOC 225**

SAATE

Lähetäjä: Euroopan komission pääsihteerin puolesta Patricia BUGNOT, johtaja
Saapunut: 3. toukokuuta 2004
Vastaanottaja: Javier SOLANA, pääsihteeri, korkea edustaja

Asia: Komission tiedonanto neuvostolle:
Valkoisen kirjan "EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet" seuranta – Ehdotus nuorten vapaaehtoistoimintaa koskeviksi yhteisiksi tavoitteiksi nuorisoalan eurooppalaisista yhteistyöpuitteista 27. kesäkuuta 2002 annetun neuvoston päätöslauselman pohjalta

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena komission asiakirja – KOM(2004) 337 lopull.

Liite: KOM(2004) 337 lopull.

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 30.4.2004
KOM(2004) 337 lopullinen

KOMISSION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE

Valkoisen kirjan ”EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet” seuranta - Ehdotus nuorten vapaaehtoistoimintaa koskeviksi yhteisiksi tavoitteiksi nuorisoalan eurooppalaisista yhteistyöpuitteista 27. kesäkuuta 2002 annetun neuvoston päätöslauselman pohjalta

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Johdanto	3
1.1.	Nuorisopolitiikkaa koskevan valkoisen kirjan seuranta.....	3
1.2.	Nuorten eurooppalainen vapaaehtoistyö	5
1.3.	Vapaaehtoistyöntekijöiden liikkuvuus	6
1.4.	Viimeaikainen poliittinen kehitys vapaaehtoistoiminnan alalla	6
2.	Yhteiset tavoitteet vapaaehtoistoiminnan edistämiseksi nuorten keskuudessa.....	7
2.1.	Tavoite 1 – Kehitetään nuorten vapaaehtoistointaa tavoitteena lisätä nykyisten mahdollisuuksien avoimuutta, laajentaa niiden alaa ja parantaa niiden laatua	8
2.2.	Tavoite 2 – Helpotetaan nuorten mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoistointaan poistamalla sen nykyisiä esteitä	9
2.3.	Tavoite 3 – Edistetään vapaaehtoistointaa tavoitteena lisätä nuorten yhteisvastuullisuutta ja kansalaistointaa	9
2.4.	Tavoite 4 – Tunnustetaan nuorten vapaaehtoistoiminnan merkitys heidän henkilökohtaisten taitojensa ja yhteiskuntaan kohdistuvan sitoutumisensa kannalta	10
3.	Täytäntöönpano- ja seurantamekanismit.....	11

1. JOHDANTO

1.1. Nuorisopolitiikkaa koskevan valkoisen kirjan seuranta

Yleistä taustaa

Tämä tiedonanto on jatkoa valkoiselle kirjalle ”EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet”¹, jonka komissio hyväksyi 21. marraskuuta 2001, ja neuvoston 27. kesäkuuta 2002 antamalle päätöslauselmalle², jossa asetetaan nuorisoalan uudet eurooppalaiset yhteistyöpuitteet. Kyseisessä päätöslauselmassa neuvosto kehottaa soveltamaan avointa koordinoitimenetelmää neljään painopistealaan, jotka ovat nuorten osallistuminen ja heille tiedottaminen, nuorten vapaaehtoistoiminta sekä nuorten parempi ymmärtäminen ja tuntemus. Komissio ehdotti tämän toimeksiannon mukaisesti ensimmäisessä tiedonannossaan nuorten osallistumista ja heille tiedottamista koskevia yhteisiä tavoitteita³, jotka neuvosto hyväksyi 25. marraskuuta 2003 antamassaan päätöslauselmassa⁴.

Komissio ehdottaa tässä tiedonannossa nuorten vapaaehtoistoimintaa koskevia yhteisiä tavoitteita. Tämä yhteisiä tavoitteita koskeva ehdotus perustuu jäsenvaltioiden ja liittymässä olevien maiden vastauksiin kysymyksiin⁵, jotka käsittelevät niiden omaa tilannetta ja odotuksia Euroopan tasolla. Tiedonanto heijastelee näiden vastausten analysoinnista seurannutta yksimielisyyttä.

Euroopan nuorisofoorumia kuultiin ehdotettujen yhteisten tavoitteiden laadinnassa. Jäsenvaltioita ja liittymässä olevia maita pyydettiin lisäksi kuulemaan nuoria itseään ja erityisesti nuoria vapaaehtoistyöntekijöitä, nuoriso- ja vapaaehtoisjärjestöjä sekä muita alan tärkeitä sidosryhmiä.

Jäsenvaltioiden ja liittymässä olevien maiden kyselyyn esittämiä vastauksia koskeva komission analyysi löytyy komission yksiköiden valmisteluasiakirjasta⁶. Siinä tuodaan esiin jäsenvaltioiden ja liittymässä olevien maiden nuorten vapaaehtoistoiminnan alalla – kansallisella ja Euroopan tasolla – määrittämät eri haasteet. Kuvattujen eri haasteiden kohdalla esitetään konkreettisia esimerkkejä hyvistä toimintatavoista.

¹ Komission valkoinen kirja ”EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet”, KOM(2001) 681 lopullinen.

² Neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöslauselma, annettu 27. kesäkuuta 2002, nuorisoalan eurooppalaisista yhteistyöpuitteista (2002/C 168/02).

³ Komission tiedonanto neuvostolle – Valkoisen kirjan ”EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet” seuranta – Ehdotus nuorten osallistumista ja heille tiedottamista koskeviksi yhteisiksi tavoitteiksi nuorisoalan eurooppalaisista yhteistyöpuitteista 27. kesäkuuta 2002 annetun neuvoston päätöslauselman pohjalta, KOM(2003) 184 lopullinen, 11. huhtikuuta 2003.

⁴ Neuvoston päätöslauselma, annettu 25. marraskuuta 2003, nuorten osallistumiselle ja heitä koskevalle tiedottamiselle asetettavista yhteisistä tavoitteista (2003/C 295/04).

⁵ Kyselylomaketta laadittaessa kuultiin jäsenvaltioita ja liittymässä olevia maita sekä nuorisofoorumia. Kyselylomake lähetettiin jäsenvaltioille, liittymässä olevilla maille ja kolmelle ehdokasmaalle eli Bulgarialle, Romanian ja Turkille. Jälkimmäisiä pyydettiin vastaamaan vapaaehtoispuhuttelun pohjalta.

⁶ Komission yksiköiden valmisteluasiakirja ”Analysis of Member States’ and Acceding Countries’ replies to the Commission questionnaire on voluntary activities of young people” (Analyysi jäsenvaltioiden ja liittymässä olevien maiden vastauksista komission kyselylomakkeeseen, joka käsittelee nuorten vapaaehtoistoimintaa).

Rinnan tämän vapaaehtoistoimintaa koskevan hankkeen kanssa toteutetaan sama menettely nuorten parempaa ymmärtämistä ja tuntemusta koskevan painopisteen osalta.

Vapaaehtoistyö valkoisen kirjan puitteissa

Valkoisessa kirjassa ”EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet” määritellään vapaaehtoistyö nuorisoalan tulevan yhteistyön ensisijaiseksi teemaksi. Nuorten vapaaehtoistyötä pidetään tapana osallistua yhteiskunnan toimintaan, oppimiskokemuksena sekä työllistettävyyden ja yhteiskuntaan integroitumisen kannalta tärkeänä tekijänä. Vapaaehtoistyö on näin ollen väline aktiivisen kansalaisuuden kehittämiseen.

Valkoisessa kirjassa luetellaan vapaaehtoistyön osalta seuraavat mahdolliset toimet:

- vauhditetaan vapaaehtoistoimintaa kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla
- tarkastellaan nuorten vapaaehtoistyöntekijöiden tilannetta oikeudellisen ja sosiaalisen suojelun osalta ja poistetaan nuorten vapaaehtoistyöntekijöiden liikkuvuuden esteet
- tunnustetaan vapaaehtoistyö oppimiskokemukseksi ja epäviralliseen oppimiseen käytetyksi ajanjaksoksi
- laajennetaan nuorten eurooppalaista vapaaehtoistyötä tekemällä yhteistyötä vapaaehtoistyötä järjestävien ja tukevien kansainvälisten organisaatioiden kanssa.

Pian valkoisen kirjan antamisen jälkeen neuvosto korosti nuorten vapaaehtoistyön merkitystä **nuorten vapaaehtoistyötä koskevassa päätöslauselmassa**⁷, jolla pyrittiin vahvistamaan ja kehittämään nuorten vapaaehtoistyötä.

Ottaen huomioon valkoisen kirjan ja aiemman päätöslauselmansa neuvosto määritteli **nuorisoalan eurooppalaisista yhteistyöpuitteista antamassaan päätöslauselmassa** vapaaehtoistoinnalle seuraavat yleiset tavoitteet:

- helpotetaan nuorten mahdollisuuksia harjoittaa yhteisvastuullisuutta ja vapaaehtoista sitoutumista ja edistetään verkostojen luomista kaikkien asiaan liittyvien tahojen keskuudessa
- edistetään vapaaehtoistoimintaa, jonka ansiosta nuoret voivat kehittää vastuuntunnettaan ja aktiivisempaa kansalaisuutta, yksilöllisiä ja sosiaalisia taitoja ja saada hyödyllistä tietoa ja taitoa, joka auttaa heitä osallistumaan täysipainoisemmin yhteiskunnan toimintaan ja lisää heidän työllistettävyyttään
- edistetään vapaaehtoistoinnin tunnustamista ja arvostusta viranomaisten, yritysmaailman ja kansalaisyhteiskunnan keskuudessa.

⁷ Neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöslauselma, annettu 14. helmikuuta 2002, nuorten vapaaehtoistyön lisäarvosta kehitettäessä yhteisön nuorisotoimintaa.

Koska vapaaehtoistoiminnalla on eri maissa erilaiset perinteet ja toimintamallit ja jotta kyselylomake ja yhteisiä tavoitteita koskeva ehdotus olisivat selkeät, on käytetty seuraavia määritelmiä:

Vapaaehtoistoiminnalla tarkoitetaan kaikenlaista vapaaehtoisuuteen perustuvaa toimintaa. Sillä on seuraavat tunnuspiirteet: se on avointa kaikille, se tapahtuu maksutta ja henkilön omasta vapaasta tahdosta, siihen liittyy koulutuksellisia näkökohtia (epävirallinen oppiminen) ja se tuottaa yhteiskunnan kannalta lisäarvoa.

Vapaaehtoistyö on osa vapaaehtoistoimintaa, ja sillä on lisäksi seuraavat ominaispiirteet: määrätty kesto, selkeät tavoitteet, sisältö, tehtävät, rakenne ja toimintapuitteet, asianmukainen tuki sekä oikeus- ja sosiaaliturva.

Yhteiskuntapalvelu on valtion hallinnoimaa tai valtion puolesta hallinnoitua vapaaehtoistyötä esimerkiksi sosiaalialalla tai väestönsuojelussa.

Siviilipalvelu on joissakin maissa käytössä oleva vaihtoehto pakolliselle asepalvelukselle, mutta se ei ole luonteeltaan vapaaehtoista.

1.2. Nuorten eurooppalainen vapaaehtoistyö

Nuorten eurooppalainen vapaaehtoistyö, joka on Nuoriso-ohjelman toimi ⁸, antaa vuosittain 3 500 nuorelle, jotka ovat lähtöisin joko 31:stä Euroopan maasta⁹ tai kolmansista maista, mahdollisuuden osallistua vapaaehtoistoimintaan useilla eri aloilla joko jossakin EU-maassa tai EU:n ulkopuolisissa maissa. Se saa vuonna 2004 rahoitusta noin 33 miljoonaa euroa. Nuorten eurooppalainen vapaaehtoistyö on kansainvälisen vapaaehtoistyön malli, ja sillä pyritään kehittämään nuorten yhteisvastuullisuutta, edistämään heidän kehittymistään kansalaisiksi ja tukemaan nuorten keskinäistä ymmärtämistä. Keskeisellä sijalla toiminnassa on löytää tasapaino yhteiskunnan hyväksi suoritettavan palvelun ja epävirallisen oppimisen välillä. Nuoret vapaaehtoistyöntekijät saavat koulutusta ja hankkivat uusia taitoja ja kykyjä. Työjakson loputtua heille myönnetään eurooppalainen todistus.

Komissio kehittää nuorten eurooppalaista vapaaehtoistyötä pidemmälle lisäämällä sen vaikutusta ja näkyvyyttä mutta lujittaa samalla myös sen kollektiivisuutta ja vapaaehtoistyötä tarjoavien eri tahojen välistä yhteistyötä. Osana ehdotustaan laatia tuleva Nuoriso-ohjelma komissio aikoo laajentaa nuorten eurooppalaista vapaaehtoistyötä, jotta nuorille annettaisiin mahdollisuus ilmaista henkilökohtaista sitoutumistaan ja jotta heidät saataisiin lisäksi mukaan Euroopan unionin yhteisvastuullisiin toimiin.

⁸ Nuoriso-ohjelmasta ja nuorten eurooppalaisesta vapaaehtoistyöstä löytyy lisätietoja seuraavasta osoitteesta: <http://europa.eu.int/comm/youth>.

⁹ EU:n 25 jäsenvaltiota 1. toukokuuta 2004 alkaen, kolme Euroopan talousalueeseen kuuluvaa maata sekä kolme ehdokasmaata. Lisätietoja asiasta saa Nuoriso-ohjelman käyttöoppaasta osoitteesta <http://europa.eu.int/comm/youth>.

1.3. Vapaaehtoistyöntekijöiden liikkuvuus

Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 10. heinäkuuta 2001 suosituksen¹⁰ opiskelijoiden, koulutuksessa olevien, vapaaehtoisten, opettajien ja kouluttajien liikkuvuudesta Euroopan yhteisössä ja suosittelivat siinä toimenpiteitä, jotka koskevat nimenomaisesti vapaaehtoistyöntekijöitä. Liikkuvuutta koskevan suosituksen seurannasta vastikään annetussa kertomuksessa¹¹ komissio totesi muun muassa seuraavaa:

- vapaaehtoisten erityisasema ei vieläkaan saa tunnustusta kansallisissa oikeudellisissa ja hallinnollisissa viitekehyksissä
- muutamissa maissa vapaaehtoistyö rinnastetaan työhön, ja siihen sovelletaan siten samoja säännöksiä
- vapaaehtoistyö yhteisön tasolla tapahtuu pääasiassa Nuoriso-ohjelmaan kuuluvan nuorten eurooppalaisen vapaaehtoistyön kautta; ohjelman perussäädöksessä kehoitetaan myös liikkuvuuden esteiden poistamiseen
- nuorten eurooppalainen vapaaehtoistyö näyttäisi olevan ainoa toimintamuoto, jossa ulkomailla suoritetusta vapaaehtoistyöstä myönnetään todistus
- nuorten eurooppalainen vapaaehtoistyö on myös ainoa toimintamuoto, jossa vapaaehtoiset ovat automaattisesti vakuutettuja suorittaessaan vapaaehtoistyöjaksoa ulkomailla.

1.4. Viimeaikainen poliittinen kehitys vapaaehtoistoiminnan alalla

Ehdotus sopimukseksi Euroopan perustuslaista

Eurooppa-valmistelukunta esittää ehdotuksessaan sopimukseksi Euroopan perustuslaista nuorten vapaaehtoisten humanitaarisen avun joukkojen perustamista, jotta nuoret eurooppalaiset voisivat yhdessä osallistua Euroopan unionin yhteisvastuullisiin toimiin erityisesti kansainvälisessä mittakaavassa. Rajoittamatta ennalta perustuslakisopimuksen lopullista sisältöä komissio voi käynnistää aloitteita, joiden voidaan katsoa edistävän Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden toimien koordinoitua nuorisoon liittyvien unionin ja kansallisen tason yhteisvastuullisten toimien tehostamiseksi ja niiden keskinäisen täydentävyyden lisäämiseksi.

Rooman konferenssi: yhteiskuntapalvelun ja nuorisoalan tiiviimpi yhteistyö

Puheenjohtajavaltio Italia järjesti 28.–29. marraskuuta 2003 **nuorten yhteiskuntapalvelua käsitelleen ensimmäisen eurooppalaisen konferenssin** komission tuella. Konferenssissa oli tavoitteena vaihtaa nuorten yhteiskuntapalveluun liittyviä toimia ja kansallisia toimintatapoja koskevia

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston suositus, annettu 10. heinäkuuta 2001, opiskelijoiden, koulutuksessa olevien, vapaaehtoisten, opettajien ja kouluttajien liikkuvuudesta Euroopan yhteisössä (2001/613/EY).

¹¹ Komission kertomus neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle: Seurantakertomus opiskelijoiden, koulutuksessa olevien, vapaaehtoisten, opettajien ja kouluttajien liikkuvuudesta Euroopan yhteisössä 10 päivänä heinäkuuta 2001 annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston suosituksesta, KOM(2004) 21 lopullinen, 23. tammikuuta 2004.

näkemyksiä. Lisäksi konferenssissa pyrittiin määrittelemään keinoja tiivistää yhteistyötä yhteiskuntapalvelun alalla Euroopan tasolla, nuorten eurooppalainen vapaaehtoistyö mukaan luettuna. Osallistujat olivat korkean tason edustajia jäsenvaltioista ja tulevista jäsenvaltioista, komissiosta ja nuorisoalalla tai vapaaehtoistyössä toimivista valtiosta riippumattomista järjestöistä.

Konferenssin puheenjohtajan¹² päätelmissä ehdotettiin, että yhteiskuntapalveluja järjestävien tahojen yhteistyöstä olisi keskusteltava lisää ja sitä olisi seurattava ja tarkkailtava nuorisoa koskevan avoimen koordinoitimenetelmän puitteissa. Ehdotettiin nuorten osallistumisen lisäämistä tähän toimintaan heidän kansalaiseksi kehittymisensä ja yhteisvastuullisuutensa lisäämiseksi.

Päätelmissä toistettiin lisäksi seuraavat seikat: kansainvälisen yhteistyön ja nuorten vapaaehtoistyöntekijöiden vaihdon lisääminen eri aloilla, yhteiskuntapalvelusta saadun kokemuksen tunnustaminen sekä tiedon ja hyvien toimintatapojen järjestelmällinen ja säännöllinen vaihto.¹³

2. YHTEISET TAVOITTEET VAPAAEHTOISTOIMINNAN EDISTÄMISEKSI NUORTEN KESKUUDESSA

Ottaen huomioon jäsenvaltioiden ja liittymässä olevien maiden vastaukset komission kyselyyn sekä edellä kuvatut aloitteet ja kehityksen komissio ehdottaa seuraavia **yleistavoitteita** nuorten vapaaehtoistoiminnalle:

Jotta edistettäisiin kasvamista aktiiviseksi kansalaiseksi ja lisättäisiin nuorten yhteisvastuullisuutta, vapaaehtoistoimintaa olisi kehitettävä ja edistettävä kaikilla tasoilla ja se olisi myös tunnustettava.

Tähän yleiseen päämäärään pääsemiseksi ehdotetaan seuraavia yhteisiä tavoitteita:

- (1) *kehitetään nuorten vapaaehtoistoimintaa tavoitteena lisätä nykyisten mahdollisuuksien avoimuutta, laajentaa niiden alaa ja parantaa niiden laatua*
- (2) *helpotetaan nuorten mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoistoimintaan poistamalla sen nykyisiä esteitä*
- (3) *edistetään vapaaehtoistoimintaa tavoitteena lisätä nuorten yhteisvastuullisuutta ja kansalaistoimintaa*
- (4) *tunnustetaan nuorten vapaaehtoistoiminnan merkitys heidän henkilökohtaisten taitojensa ja yhteiskuntaan kohdistuvan sitoutumisensa kannalta.*

¹² Konferenssin puheenjohtajana oli suhteista parlamenttiin vastaava Italian ministeri Carlo Giovanardi.

¹³ Konferenssin päätelmät kokonaisuudessaan löytyvät osoitteesta <http://europa.eu.int/comm/youth>.

2.1. **Tavoite 1 – Kehitetään nuorten vapaaehtoistoimintaa tavoitteena lisätä nykyisten mahdollisuuksien avoimuutta, laajentaa niiden alaa ja parantaa niiden laatua**

Nuorten mahdollisuudet osallistua vapaaehtoistoimintaan vaihtelevat suuresti maasta toiseen. Jäsenvaltioissa ja liittymässä olevissa maissa on nuorille tarjolla useantyyppistä vapaaehtoistoimintaa, johon kuuluu sekä organisoitua vapaaehtoistyötä että satunnaista vapaaehtoistoimintaa. Tilanne kuitenkin vaihtelee suuresti jäsenvaltiosta toiseen. Nuoriso- ja vapaaehtoisjärjestöillä on lähes kaikissa jäsenvaltioissa merkittävä rooli. Nuorten eurooppalainen vapaaehtoistyö, joka on osa Euroopan unionin Nuoriso-ohjelmaa, on joskus ainoa nuorille tarjolla oleva mahdollisuus osallistua vapaaehtoistyöhön.

Vapaaehtoistoiminnan järjestämistä jäsenvaltioissa vaivaava näkyvyyden puute ja epäselkeys on syynä siihen, että vapaaehtoistoiminnasta kiinnostuneiden nuorten on vaikea saada tietoa olemassa olevista mahdollisuuksista – olipa sitten kyse kansallisen tai Euroopan tason toiminnasta. Vapaaehtois- ja nuorisojärjestöjen on yhtä lailla vaikea löytää mahdollisia kumppaneita paikallisen, alueellisen, kansallisen, Euroopan tai kansainvälisen tason verkostoitumis- ja yhteistyötoimiin. Päätäjillä on lisäksi vaikeuksia kohdistaa tukeaan nuorten vapaaehtoistoiminnalle. Näkyvyyden ja avoimuuden lisäämisen ohella tarvitaan tuki- ja kannustemekanismeja nuorten vapaaehtoistoiminnan alan ja mahdollisuuksien laajentamiseksi ja niiden laadun parantamiseksi.

Tavoitteen 1 saavuttamiseksi ehdotetaan seuraavia **toimintalinjoja**:

Kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla

- määritetään ja luokitellaan nykyinen vapaaehtoistoiminta (esim. vapaaehtoistyö, satunnainen vapaaehtoistoiminta jne.), jotta saadaan luotua selkeä kuva nuorille tarjolla olevasta vapaaehtoistoiminnasta
- tehostetaan nykyistä nuorten vapaaehtoistoimintaa kehittämällä tämän toiminnan eri luokkia; tämä voi tapahtua tukemalla nuorten vapaaehtoistoiminnassa mukana olevia kansalaisyhteiskunnan järjestöjä, vahvistamalla jo olemassa olevaa vapaaehtoistyön tarjontaa ja luomalla tarvittaessa uutta tarjontaa
- edistetään nuorille vapaaehtoistyöntekijöille ja vapaaehtoistyötä valvoville ja hallinnoiville tarjolla olevia koulutusmahdollisuuksia tavoitteena parantaa vapaaehtoistoiminnan laatua ja organisatorisia puitteita.

Euroopan tasolla

- kannustetaan erityyppisen vapaaehtoistoiminnan parempaa koordinoitua ja erityisesti yhteiskuntapalvelun (silloin kun sellaista on olemassa) alalla tapahtuvaa kansainvälistä yhteistoimintaa sekä edistetään nuorten vapaaehtoistyöntekijöiden vaihtotoimintaa eri aloilla
- edistetään tiedon levittämistä kansallisista vapaaehtoishjelmista ja niiden eurooppalaisesta ulottuvuudesta

- tarkastellaan mahdollisuuksia ulottaa nuorten eurooppalainen vapaaehtoistyö useisiin erityyppisiin toimiin tavoitteena antaa nuorille tilaisuus osallistua Euroopan unionin yhteisvastuullisiin toimiin.

2.2. Tavoite 2 – Helpotetaan nuorten mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoistoimintaan poistamalla sen nykyisiä esteitä

Vapaaehtoistoimintaan haluavilla nuorilla on edessään useita hankaluuksia. Ne voivat olla erityyppisiä: sosiaaliturvan puuttuminen, taskurahojen verotus, viisumin ja oleskeluluvan epääminen (tämä saattaa vaikuttaa EU:n kansalaisten vapaaehtoistoimintaan kolmansissa maissa ja kolmansien maiden kansalaisten vapaaehtoistoimintaan EU-maissa mutta sen ei pitäisi vaikuttaa EU:n kansalaisiin muissa EU-maissa), kieliongelmat, koulutuksen puute, vaivalloiset menettelyt jne. Nämä vaikeudet ovat todellinen este nuorten vapaaehtoistoiminnalle ja rajoittavat useiden nuorten eurooppalaisten mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoistoimintaan.

Tavoitteen 2 saavuttamiseksi ehdotetaan seuraavia **toimintalinjoja**:

Kaikilla tasoilla

- toteutetaan aiheellisina pidetyt toimenpiteet ”niiden henkilöiden liikkuvuuden oikeudellisten ja hallinnollisten esteiden poistamiseksi, jotka... osallistuvat... vapaaehtoistyöhön”, kuten liikkuvuutta koskevassa Euroopan parlamentin ja neuvoston suosituksessa¹⁴ todetaan
- varmistetaan, että nuoret vapaaehtoistyöntekijät saavat tarvittaessa viisumit ja oleskeluluvat
- lisätään nuorten vapaaehtoistoimintaan liittyvien kaikkien asian kannalta merkityksellisten eri toimijoiden tietojen, kokemusten ja hyvien toimintatapojen vaihtoa esteiden poistamiseksi
- pohditaan, voidaanko nuorten osallistumista vapaaehtoistoimintaan helpottaa oikeudellisin keinoin ja välinein.

2.3. Tavoite 3 – Edistetään vapaaehtoistoimintaa tavoitteena lisätä nuorten yhteisvastuullisuutta ja kansalaistoimintaa

Nuorten vapaaehtoistoiminnan edistämällä pyritään lisäämään nuorten tietoisuutta vapaaehtoistoiminnasta ja kasvattamaan nuorten vapaaehtoistyöntekijöiden määrää. Lisäksi pyritään erityisesti luomaan edellytykset sellaisten nuorten osallistumisen lisäämiselle, joilla on vähäisemmät mahdollisuudet osallistua vapaaehtoistoimintaan. Tavoitteen 3 saavuttamiseksi ehdotetaan seuraavia **toimintalinjoja**.

Kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla

- levitetään kaikilla asianmukaisilla tasoilla tietoa vapaaehtoistoiminnasta tavoitteena lisätä nuorten tietoisuutta siitä, kertoa heille konkreettisista mahdollisuuksista, antaa neuvoja ja tukea ja edistää myönteistä mielikuvaa vapaaehtoistoiminnasta

¹⁴

Ks. kohta 1.3.

- kannustetaan yhteistyön lisäämistä kaikkien asiaan liittyvien toimijoiden (nuoret, nuoriso- ja vapaaehtoisjärjestöt, viranomaiset, talouden yksityissektori jne.) välillä vapaaehtoistoiminnan edistämiseksi tiedon, kokemuksen ja hyvien toimintatapojen vaihdon avulla
- analysoidaan tarkemmin niitä ilmiöitä, joiden vuoksi jotkin nuorisoryhmät syrjäytyvät vapaaehtoistoiminnasta, ja kehitetään toimintamalleja, joissa keskitytään lisäämään näiden nuorten osallistumista vapaaehtoistoimintaan muun muassa luomalla heidän tarpeitaan vastaavia vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksia sopivilla tasoilla.

Euroopan tasolla

- käynnistetään asianmukaisia tiedotustoimia nuorten vapaaehtoistoiminnan ja siihen liittyvien arvojen edistämiseksi.

2.4. Tavoite 4 – Tunnustetaan nuorten vapaaehtoistoiminnan merkitys heidän henkilökohtaisten taitojensa ja yhteiskuntaan kohdistuvan sitoutumisensa kannalta

Vapaaehtoistoimintaan osallistuvat nuoret kokevat usein, että tätä toimintaa ei tunnusteta ollenkaan tai ei ainakaan asianmukaisella tavalla. Vapaaehtoistoiminnan tunnustamista olisi lisättävä kaikilla tasoilla ja kaikkien toimijoiden (esimerkkeinä viranomaiset, yksityiset yritykset, työmarkkinaosapuolet ja kansalaisyhteiskunta) keskuudessa. Näin otettaisiin asianmukaisesti huomioon nuorten vapaaehtoinen työskentely yhteiskunnan hyväksi, epävirallisesta oppimisesta saatu hyöty sekä heidän näin hankkimansa sosiaaliset ja henkilökohtaiset taidot ja ammattitaito. Tunnustaminen parantaisi myös heidän asemaansa ja työllistettävyyttään. Tavoitteen 4 saavuttamiseksi ehdotetaan seuraavia **toimintalinjoja**:

Kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla

- kehitetään toimenpiteitä vapaaehtoistoiminnan tunnustamisen parantamiseksi, jotta voidaan samalla tunnustaa nuorten vapaaehtoinen työpanos ja siinä hankitut taidot. Tunnustamista olisi lisättävä kaikilla tasoilla ja useiden eri toimijoiden (esimerkkeinä viranomaiset, yksityiset yritykset, työmarkkinaosapuolet ja kansalaisyhteiskunta sekä itse nuoret) keskuudessa. Tunnustamistavan olisi sovelluttava kulloiseenkin vapaaehtoistoimintamuotoon, ja tunnustamismuotoina voidaan käyttää todistuksia, palkkiojärjestelyjä, palkintoja, alennettuja maksuja, opiskelu- ja työllisyyskannustimia jne.
- kehitetään toimia, joilla lisätään vapaaehtoistoiminnan tunnustamista sen yhteiskunnalle koituvan lisäarvon tuomiseksi esiin, jota vapaaehtoistoiminnassa syntyy. Tunnustamismuotoina voidaan käyttää vaikkapa kansallista vapaaehtoispäivää, kansallista vapaaehtoistoiminnan viikkoa, palkintoja vapaaehtoistyöntekijöiden ryhmille tms.

Euroopan tasolla

- parannetaan vapaaehtoistoiminnan tunnustamista esimerkiksi Euroopan nuorten viikon ja Euroopan vapaaehtoistyöntekijöiden päivän yhteydessä

- varmistetaan nuorten vapaaehtoistoiminnan parempi tunnustaminen käynnissä olevien prosessien puitteissa ja muilla politiikan aloilla käytössä olevilla keinoilla, esimerkkeinä avoin koordinoitimenetelmä koulutuksen alalla, elinikäistä oppimista koskeva strategia, Europass-järjestelyn kehittäminen sekä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu.

3. TÄYTÄNTÖÖNPANO- JA SEURANTAMEKANISMIT

Yhteisten tavoitteiden täytäntöönpano ja seuranta on merkittävä osa sitä avointa koordinoitimenetelmää, joka otettiin käyttöön nuorisoalan eurooppalaisista yhteistyöpuitteista annetussa päätöslauselmassa. Tätä periaatetta sovellettiin jo nuorten osallistumista ja heille tiedottamista koskeviin painopistealoihin, joiden yhteisistä tavoitteista neuvosto antoi 25. marraskuuta 2003 päätöslauselman. Neuvosto kehotti tässä päätöslauselmassa jäsenvaltioita määrittämään oman erityisilanteensa ja kansallisten painopisteidensä mukaisesti yhteisten tavoitteiden suhteen sovellettavat täytäntöönpano- ja seurantatoimet. Lisäksi jäsenvaltioita kehoitettiin vuoden 2005 loppuun mennessä esittämään raporteja yhteisten tavoitteiden täytäntöönpanoon tähtäävistä kansallisista toimista.

Komissio laatii jäsenvaltioiden raporttien pohjalta raportin hankkeen etenemisestä toimitettavaksi neuvostolle ja ehdottaa tarvittaessa muutoksia yhteisiin tavoitteisiin – komissio tiedottaa asiasta myös Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle. Komissio kutsuu neuvoston kehoituksesta lisäksi tarvittaessa koolle nuorisoasioiden parissa työskenteleviä kansallisten viranomaisten edustajia tarkoituksena lisätä tietojenvaihtoa saavutetusta edistyksestä ja parhaista toimintatavoista.

Näitä samoja periaatteita ehdotetaan sovellettavan myös vapaaehtoistoimintaa koskeviin yhteisiin tavoitteisiin. Komissio ehdottaa näin ollen, että jäsenvaltiot toteuttaisivat kaikki hyväksytyt yhteiset tavoitteet ja toimittaisivat vapaaehtoistoiminnan yhteisten tavoitteiden toteuttamiseen tähtääviä omia toimiaan koskevan raportin vuoden 2006 loppuun mennessä kuultuaan ensin nuoria ja näiden järjestöjä, nuoria vapaaehtoistyöntekijöitä ja vapaaehtoisjärjestöjä sekä tarvittaessa valtakunnallisia ja alueellisia nuorisoneuvostoja asianmukaisina pidettyjä kanavia käyttäen.

Nämä vapaaehtoistoiminnan yhteisiä tavoitteita koskevat ehdotukset lähetetään Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle.